

DE VLAAMSE MINISTER VAN MOBILITEIT EN OPENBARE WERKEN

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 31 juli 1990 betreffende het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Vlaamse Vervoermaatschappij – De Lijnen het decreet van 26 april 2019 betreffende de basisbereikbaarheid en tot intrekking van het decreet van 25 februari 2022 betreffende de Vervoersautoriteit
- Principiële goedkeuring

Het voorliggende voorontwerp van decreet heeft als bedoeling om het decreet van 31 juli 1990 betreffende het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Vlaamse Vervoermaatschappij – De Lijn en het decreet van 26 april 2019 betreffende de basisbereikbaarheid aan te passen aan de afspraken die er gemaakt zijn tussen de Vlaamse Regering en De Lijn in het kader van het openbaredienstencontract 2023-2027.

Beide decreten worden ook aangepast met het oog op een meer efficiënte uitrol van het vervoer op maat, dat ook deel gaat uitmaken van de opdracht van de Vlaamse Vervoermaatschappij – De Lijn.

De bepalingen van het hogervermelde decreet van 31 juli 1990 worden geactualiseerd in functie van gewijzigde regelgeving zoals het Bestuursdecreet en het Wetboek van vennootschappen en verenigingen.

Het decreet van 25 februari 2022 betreffende de Vervoersautoriteit wordt ingetrokken nu de Vlaamse Vervoermaatschappij – De Lijn zal instaan voor de aansturing van de Mobiliteitscentrale en het erbij horende contractbeheer.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT/BELEIDSDOELSTELLING

De verschillende bepalingen van het voorontwerp van decreet hebben binnen het beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken betrekking op het gemeenschappelijk vervoer.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het bijgaande voorontwerp van decreet werd aangepast aan het wetgevingsadvies nr. 2023/304 van 30 juni 2023.

Het gunstig advies van de Inspectie van Financiën werd verleend op 26 juni 2023. De Inspectie van Financiën formuleerde 2 opmerkingen:

1. *'Artikel 4 van het voorontwerp van decreet vervangt artikel 3 van bovenvermeld decreet van 31 juli 1990. In het voorstel van nieuw artikel 3 zijn in het laatste lid o.a. bepalingen opgenomen inzake de verwerving, de aanwending en de vervreemding van lichamelijk en onlichamelijke goederen. In dit nieuwe lid wordt eveneens aangegeven dat de maatschappij vrij kan beslissen over de financiering ervan. De Inspectie van Financiën merkt op dat in het huidige artikel 9 is voorzien dat voor alle andere leningen, die een duurtijd van tien dagen overtreffen, een voorafgaande machtiging door de Vlaamse regering moet worden verleend. In het nieuwe lid zou eveneens dienen te worden verwezen naar de uitzondering voorzien in artikel 9 van bovenvermeld decreet of kan de verwijzing naar de financiering in het nieuwe lid niet worden geschrapt gelet op de bepalingen van artikel 9?'*

De bepalingen zijn onderling niet in tegenspraak met elkaar en betreffen een andere finaliteit. De bepaling opgenomen onder artikel 3 betreft de missie, taken en doelstelling van de Maatschappij en bevat een principiële omschrijving van de handelingen die de Maatschappij kan stellen in het licht van de realisatie van deze doelstellingen. De bepaling van artikel 9 is opgenomen onder het hoofdstuk van de werking van de Maatschappij, en betreft in het bijzonder haar (externe) financiering en beschrijft de omstandigheden waaronder de Maatschappij financieringen kan aangaan. Daarbij wordt opgenomen onder welke omstandigheden al dan niet een voorafgaande machtiging dient bekomen te worden van de Vlaamse Regering. Het artikel 9, eerste lid, is volledig in overeenstemming met de nieuwe formulering van artikel 3 (beide betreffen handelingen gesteld binnen de realisatie van het maatschappelijk doel van de Maatschappij). Artikel 9, derde lid, betreft net de financieringen die buiten deze beschrijving vallen en aldus een voorafgaande machtiging van de Vlaamse Regering vereisen.

2. *"Artikel 31 van bovenvermeld decreet van 31 juli 1990 wordt gewijzigd waarbij wordt voorzien dat de maatschappij in eigen naam en voor eigen rekening onroerende goederen kan onteigenen. In het gewijzigd artikel wordt verwezen naar het Vlaams Onteigeningsdecreet van 24 februari 2017. In het huidige artikel is voorzien dat een machtiging moet worden verleend door de Vlaamse Regering. Deze machtiging wordt niet meer voorzien hoewel een machtiging zou kunnen behouden blijven."*

De uitdrukkelijke verwijzing naar of opname van een machtiging door de Vlaamse Regering is niet aangewezen, nu deze al op generieke wijze volgt uit artikel 8, eerste lid, van het Vlaams Onteigeningsdecreet. Het is bijgevolg juridisch niet opportuun om deze bepaling te herhalen in het Oprichtingsdecreet. De wijziging betreft louter de aanpassing aan de gewijzigde wetgeving

(invoering van het Vlaams Ontheingensdecreet) - het behoud van deze bepaling is aangewezen, gelet op de noodzaak van het behouden van de verankering van de wettelijke grondslag voor ontheinging in hoofde van VVM – De Lijn (habilitatievereiste – artikel 16 van de Grondwet) – zie ook artikel 7 van het Vlaams Ontheingensdecreet en haar Memorie van Toelichting.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Situering

Op 1 juli 2022 heeft de Vlaamse Regering het nieuwe openbardienstencontract 2023-2027 voor de Vlaamse Vervoermaatschappij – De Lijn goedgekeurd.

De Mobiliteitsraad van Vlaanderen (MORA) adviseerde in zijn advies van 29 augustus 2022 over het voorontwerp van decreet van 31 maart 2023 over diverse bepalingen over het gemeenschappelijk vervoer, de weginfrastructuur en het wegenbeleid, en de waterinfrastructuur en het waterbeleid (verzameldecreet III) om via dat decreet ook het decreet van 31 juli 1990 betreffende het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Vlaamse Vervoermaatschappij – De Lijn (hierna het Oprichtingsdecreet van 31 juli 1990 te noemen) op een aantal punten te wijzigen. Het doel van die wijzigingen was om de rechtszekerheid van de nieuwe taken en bevoegdheden die uit het nieuwe openbardienstencontract voortvloeien te garanderen. Concreet vroeg de MORA om artikel 3 van het Oprichtingsdecreet van 31 juli 1990, dat de missie, taken en bevoegdheden van De Lijn bepaalt, aan te passen conform de taakstelling uit het nieuwe openbardienstencontract:

- “De Lijn beheert het openbaar vervoer operationeel en treedt op als ‘Beheerder van Vervoersystemen’.
- De Lijn fungeert als hefboom voor openbaar vervoer die samenwerkt met anderen en dient in die zin het mobiliteitspartnerschap en het mobiliteitsecosysteem aan te passen.
- De Lijn is gemachtigd om uit maatschappelijk oogpunt tijdelijk een specifiek aanbod te organiseren. Het betreft bijvoorbeeld kampvervoer, minder hinder maatregelen, evenementenvervoer en mobiliteitsoplossingen bij calamiteiten.
- De Lijn zal haar stelplaats openstellen voor derden.”

De opmerkingen van de MORA werden terecht bevonden, maar vergden een grondiger analyse van het decreet van 26 april 2019 betreffende de basisbereikbaarheid en het Oprichtingsdecreet van 31 juli 1990.

Het decreet van 26 april 2019 betreffende de basisbereikbaarheid (hierna het decreet Basisbereikbaarheid te noemen) had de bedoeling om de uitrol van het vervoer op maat te laten uitvoeren door een andere instantie dan De Lijn, namelijk het Departement Mobiliteit en Openbare Werken. Het departement heeft die taak opgenomen, maar de uitwerking en de gunning van de bestekken voor de verschillende vormen van vervoer op maat hebben tot weinig of geen offertes geleid.

Er werd daarom voor geopteerd om de Vlaamse Vervoermaatschappij – De Lijn aan te wijzen als beheerder van het vervoerssysteem die belast zou worden voor de uitrol van het vervoer op maat. Om meer slagkracht te geven aan de beheerder van het vervoerssysteem is het aangewezen om ook de Mobiliteitscentrale te laten aansturen door de Vlaamse Vervoermaatschappij – De Lijn.

De toebedeling van die opdrachten past ook in de verdeling van taken tussen het departement en de agentschappen conform het Bestuursdecreet van 7 december 2018.

Op 31 maart 2023 heeft de Vlaamse Regering een addendum bij het openbaredienstencontract goedgekeurd om dat ook te actualiseren, rekening houdend met de nieuwe taken van de Vlaamse Vervoermaatschappij – De Lijn.

Inhoud

Er worden wijzigingen aangebracht aan het Oprichtingsdecreet van 31 juli 1990.

In het openbaredienstencontract tussen de Vlaamse Vervoermaatschappij – De Lijn (VVM) en de Vlaamse Regering 2023-2027 krijgt de VVM verschillende taken opgelegd, enerzijds vanuit haar rol als interne exploitant, en anderzijds vanuit de door haar te ontwikkelen rol als beheerder van het vervoerssysteem. Zo krijgt ze onder meer de taak om te zorgen voor meer duurzame mobiliteit. Daarnaast moet ze haar rol als mobiliteitspartner voor de vervoerregio's ten volle kunnen spelen. Ook krijgt de VVM een belangrijke rol als beheerder van het vervoerssysteem opgelegd, die onder meer inhoudt dat ze moet inzetten op het ontwerp van de meest optimale mobiliteitsoplossing voor het aanvullend net en het vervoer op maat, in cocreatie met de vervoerregio's. De rol die de vervoerregio's hebben op basis van artikel 8, §1, van het decreet Basisbereikbaarheid blijft ongewijzigd en dus onverkort gelden.

Artikel 3 van het Oprichtingsdecreet van 31 juli 1990 wordt daarbij aangepast om het doel en de missie van de Vlaamse Vervoermaatschappij – De Lijn te verduidelijken. De opgenomen tekst verduidelijkt de doelstelling van de VVM bij de uitvoering van haar missie als dienstverlener, namelijk het op elk ogenblik aanbieden van een kwaliteitsvol en klantgericht openbaar vervoer. Daartoe is het noodzakelijk dat de VVM alle handelingen kan stellen die in het kader van de verwezenlijking van haar missie nuttig of nodig zouden zijn, binnen het daartoe gecreëerde wettelijke kader. Daarbij wordt niet alleen rekening gehouden met de onderscheiden opdrachten van de VVM als interne exploitant en als beheerder van het vervoerssysteem, maar wordt ook rekening gehouden met de specifieke beleidsuitvoerende en beleidsondersteunende taken die aan de VVM werden toegekend sinds haar oprichting, in overeenstemming met de bepalingen van het Bestuursdecreet.

Andere wijzigingen betreffen louter formele aanpassingen, rekening houdend met inmiddels gewijzigde regelgeving, zoals het nieuwe Wetboek van vennootschappen en verenigingen, de invoering van het Wetboek van economisch recht en aanpassingen op basis van het Bestuursdecreet, waaronder maar niet uitsluitend de vervanging van de benaming 'directeur-generaal' door 'gedelegeerd bestuurder'. Het betreft wijzigingen in artikel 1bis, artikel 2, vijfde en zesde lid, artikel 12, artikel 13 en de aanpassing van het opschrift van afdeling 2 van hoofdstuk 2 van het Oprichtingsdecreet van 31 juli 1990. In artikel 17, 28 en 32ter, alsook in het opschrift van onderafdeling 3, wordt het woord 'directeur-generaal' vervangen door de woorden 'gedelegeerd bestuurder'. Het gaat hier om louter formeel-technische aanpassingen.

Ten slotte worden artikel 16, 18, 22 en 23 van het voormelde decreet van 31 juli 1990 gewijzigd om de bevoegdheden van de directeur-generaal, die voortaan de benaming gedelegeerd bestuurder heeft, respectievelijk de bevoegdheden van de raad van bestuur, te verduidelijken en verder in overeenstemming te brengen met de bepalingen van het Bestuursdecreet. In het bijzonder wordt in de nieuwe formulering van artikel 22 en 23 van het Oprichtingsdecreet van 31 juli 1990 de mogelijkheid opgenomen tot oprichting van organen en comités door de raad van bestuur overeenkomstig de bepalingen van artikel III.9, §2, van het Bestuursdecreet. Door die wijzigingen kan de VVM verder evolueren naar een wendbare en dynamische organisatie, zodat ze sneller kan inspelen op noodzakelijke veranderingen en kansen om te innoveren.

Artikel 31 van het Oprichtingsdecreet van 31 juli 1990 wordt aangepast, rekening houdend met de invoering van het Vlaams Onteigeningsdecreet van 24 februari 2017. Aan artikel 32 van het Oprichtingsdecreet van 31 juli 1990 wordt een lid toegevoegd waarin uitdrukkelijk bepaald wordt dat

als de VVM overgaat tot de aanleg en exploitatie van installaties op goederen die haar ter beschikking worden gesteld, die in volle eigendom aan haar zullen toebehoren. Op die wijze wordt een verdere stap gezet om de VVM toekomstbestendig te maken en te houden met het oog op een efficiënte, duurzame en klantvriendelijke aanwending van haar capaciteit en beschikbare middelen, in het bijzonder de (bestaande) openbaarvervoersinfrastructuur.

Artikel 33 en 35 van het decreet Basisbereikbaarheid worden aangepast zodat De Lijn de opdracht krijgt om te zorgen voor de verdere uitrol en de exploitatie van het vervoer op maat, met uitzondering van het personenvervoer over water en met uitzondering van de deelsystemen.

Vervolgens worden er ook aanpassingen aangebracht aan artikel 47 van het decreet Basisbereikbaarheid op basis van de afspraken die er zijn gemaakt in het openbaredienstencontract over het betrekken van de exploitant bij doorstromingsmaatregelen.

Tot slot wordt het decreet van 25 februari 2022 betreffende de Vervoersautoriteit ingetrokken nu de Vlaamse Vervoermaatschappij – De Lijn belast wordt met de aansturing van de Mobiliteitscentrale en het daarbij behorende contractbeheer.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Voor een afzonderlijke toelichting van de verschillende artikelen kan worden verwezen naar de artikelsgewijze bespreking in de memorie van toelichting bij het ontwerp van decreet.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

Hoofdstuk 1. Algemene bepaling

Dit hoofdstuk heeft geen bestuurlijke impact.

Hoofdstuk 2. Wijzigingen van het decreet van 31 juli 1990 betreffende het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Vlaamse Vervoermaatschappij – De Lijn

- A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID: Geen impact
- B. ESR-TOETS: geen impact
- C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID: geen impact
- D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN: geen impact

Hoofdstuk 3. Wijzigingen van het decreet van 26 april 2019 betreffende de basisbereikbaarheid

- A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID: geen impact
- B. ESR-TOETS: geen impact
- C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID: geen impact
- D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN: geen impact

Hoofdstuk 4. Intrekkingsbepaling

- A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID: geen impact
- B. ESR-TOETS: geen impact
- C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID: geen impact
- D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN: geen impact

4. VERDER TRAJECT

Over het ontwerp van decreet zal het advies worden ingewonnen van de Mobiliteitsraad van Vlaanderen (MORA) en de Raad van State.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° haar principiële goedkeuring te hechten aan het bijgaande voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 31 juli 1990 betreffende het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Vlaamse Vervoermaatschappij – De Lijn en het decreet van 26 april 2019 betreffende de basisbereikbaarheid en tot intrekking van het decreet van 25 februari 2022 betreffende de Vervoersautoriteit

2° de Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken

2.1. te gelasten over voornoemd voorontwerp van decreet het spoedadvies in te winnen van de Mobiliteitsraad van Vlaanderen (MORA) met een termijn van 10 dagen om het decreet voor eind september aan het Vlaams Parlement te bezorgen;

2.2. te gelasten over voornoemd voorontwerp van decreet het advies in te winnen van de Raad van State, met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van 30 dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State als de Vlaamse minister oordeelt dat voornoemde adviezen geen aanleiding geven tot aanpassing van de heden door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurde tekst.

De Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken

Lydia PEETERS

Bijlagen:

- het voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 31 juli 1990 betreffende het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Vlaamse Vervoermaatschappij – De Lijnen het decreet van 26 april 2019 betreffende de basisbereikbaarheid en tot intrekking van het decreet van 25 februari 2022 betreffende de Vervoersautoriteit
- memorie van toelichting;
- advies IF dd. 26/06/2023.